אור לשמים — ויקרא

ויקרא אל משה (א, א). אלף זעירא (זח"א רלד:), כי עיקר העבדות להיות שפל ונכנע בפני כל אדם, כי מי לנו גדול ממשה רבינו עליו השלום שהתורה מעידה עליו (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאוד מכל האדם וכו', והשפלות צריך להיות חביב ונחמד בעיני האדם כי זה חפץ השי"ת מאת האדם לחפוש תמיד איך למצוא לעצמו שפלותו ויהיה בשמחה כאשר דברנו מזה כבר, ולפיכך זכה משה רבינו ע"ה להנחיל התורה לישראל (ע' אלשיך הק' ריש פ' שמיני), ומי שהוא בבחינה זו יכול לפעול כמו כן ללמוד לישראל דרך הישר ולהמשיך עליהם שפע טוב. וזפ"ה ויקרא, ויהיה כמו ויקר א' זעירא אל משה - היינו הקטנות היה יקר בעיני משה, ולפיכך זכה וידבר ה' אליו - דהיינו שזכה לדיבור פה אל פה, וזכה להמשיך שפע על ישראל, ויהיה ויקרא לשון השפעה, תרגום של וקרא (ישעיה ו, ג) ומקבלין דין מן דין:

עוד מרומז בתיבת ויקרא, שמי שהוא בבחינת אין שמרומז בתיבת ויקר אז לא נחסר לו כלום ואין לו שום תענוג מעוה"ז, אבל השי"ת אינו מקפח שכר כל בריה ונותן לו כל התענוגים כדי להרחיב דעתו לעבודת הבורא, ויהיה ויקרא לשון תענוג, כמו (ישעיה נח, יג) וקראת לשבת עונג:

ויקרא אל משה (א, א). אלף זעירא (זח"א רלד:), ונפרש ג"כ הפסוקים, פסוק (ישעיה מה, יא) [ה]אותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי תצַוֻּני, ועוד פסוק (תהלים קלו, ד) לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו.דהנה הבעל הגדה יסד חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, ואיתא חייב אדם לזכור יציאת מצרים בכל יום, דהנה השי"ת ברא עולמו ומנהיג כל דבר בדרך הדרגה והשתלשלות, כדרך שאנו רואים שקודם היום הוא חושך ואח"כ מתחיל להאיר כוכב השחר ואח"כ מעט מעט עד שכולו אור, וכמו כן בצמיחת הארץ צומחים הזרעים מעט מעט, וכמו כן באדם ובכל דבר ודבר. אבל בעת שהיו אבותינו במצרים והגיע העת להוציאם, הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שידד מערכות שלא בהדרגה כי לא יוכלו להתמהמה, וכאשר פירשנו ג"כ על פסוק (שמות יב, כו) אשר פסח על בתי בני ישראל, לשון קפיצה שלא בהדרגה, מחמת שהיו משוקעי' בטומאה הוצרך הקב"ה לשדד מערכות, ואח"כ כשהעבירם את הים ומלחמת עמלק נהג אותם בהדרגה וצוה אותם למנות ספירה ואח"כ נתן להם את התורה, כמו האשה שסופרת ז' נקיים ואח"כ תטהר (זח"ג צז.:), וזה שאנו אומרים בהגדה מאפילה לאור גדול, כדברינו הנ"ל שמאפילה היה תיכף אור גדול שלא בהדרגה. כמו כן האדם הרוצה ליכנס בעבדות השי"ת וצריך להשליך מעליו כל סיג וללבן ולתקן מדותיו, צריך להשיג מקודם הגדלות ראשון, ועי"ז נדחה ממנו כל החומריות שהיה משוקע בהם, ואח"כ בא לקטנות שני בנועם מתיקות ורב טוב, וכמו שאמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית לב, י) קטונתי מכל החסדים והאמת, דהיינו שהקטנות שני יבוא ברב טוב וחסד.וז"פ לעושה נפלאות גדולות לבדו, דהיינו שהיה גדלות לבדו בלי שום קטנות, ע"י שהיו ישראל נצרכים לנפ[ל]אות היה להם גדלות לבדו בלי שום קטנות, כי לעולם חסדו - וזאת יהיה לנצח ולעולמים. וזה שנצטווינו לזכור יציאת מצרים בכל יום, כמו שהיה במצרים כמו כן צריך להמשיך האור הזה ג"כ עתה.וז"פ ויקרא אל משה אלף זעירא, כדברינו הנ"ל שע"י מתן תורה השיגו גדלות ואח"כ ויקרא אל משה א' זעירא מאדם, וזוכה להשיג המדת אין כמו שאמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית לב, י) קטונתי מכל החסדים. וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, תיבות מועד מרומז לחסדים וגבורות, דהיינו מ"ו מילוי הע"ב, וע"ד הם חילופי אותיות של שם אלהים, שמרומז על קטנות, וזהו וידבר ה' - שהשי"ת למד למשה רבינו ע"ה שזאת ינהג תמיד שינהג אותם בגדלות מקודם לקטנות.וז"פ [ה]אותיות שאלוני על בני וכו', כי לזה נק' אותיות לשון אות ומופת, שנעשה בהם אותות ומופתים לישראל, כי הצדיק מהפך מדת הדין למדת הרחמים על ידי אותיות התורה, ונעשה מנגע עונג ודומיהן.וזהו יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ (ע' בראשית א, יד-טו), כי איתא בסה"ק שמשה רבינו ע"ה פעל ועשה כל הניסים לישראל ע"י שם אהי"ה בא"ת ב"ש בין כולם מספר תרמ"א, וז"ס מארת חסר (ירושלמי תענית פ"ד ה"ג) כי בגימטריא תרמ"א, וז"פ יהי מארת ברקיע השמים - דהיינו שיחוד שם הקדוש שמספר תרמ"א לפעול על ידו נסים ונפלאות, ברקיע השמים נמסר - שהצדיק שהוא מטהר כל העולמים ומבריח מהן כל הקליפות, וזהו ברקיע לשון (ע' שמות לט, ג) וירקעו פחי זהב, כי כשהקליפות יונקים ח"ו אזי העולמים נתגשמים ח"ו, והצדיק מטהר אותם, ולזה נקרא הצדיק ברקיע שמים. להאיר על הארץ - להמשיך שפע לכנסת ישראל. והיו למועדים ולימים ושנים, זאת ניתן להצדיק לפעול ע"י שם הקדוש הנ"ל נסים ונפלאות בכל מועד וזמן שיצטרכו ישראל.וז"פ אמת מארץ תצמח (תהלים פה, יב), כי אמת בגימטריא אהי"ה פעמים אהי"ה, מארץ תצמח - יש בהם צירוף שם הק' תצמ"ץ, ובין כולם בגימטריא תרמ"א. וצדק משמים נשקף - דהיינו כשיש צדיק שעושה יחוד הנ"ל זוכה להמשיך שפע מחסד עליון, וזהו צדק רומז על חסד אברהם שנקרא צדק (שבת קנו:, סנהדרין קח:) כמו שכתוב (ע' ישעיה מא, ב) צדק יקראו לרגליו.וז"פ [ה]אותיות שאלוני, שהאותיות כשנבראו ונקראו בשם אותיות על שם שיתפעל ע"י אותות ומופתים לישראל, והאותיות מבקשים לפעול עמהם נסים כי כל זמן שלא נעשה עמהם עדיין הם בבחי' קטנות ודו"ק:

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר מן הצאן תקריבו את קרבנכם (א, ב). נ"ל כי האדם הרוצה לקרב עצמו להשי"ת, מחמת גודל תשוקתו הוא ממאס בעוה"ז וכמעט שמקבל עליו יסורין ודוחק חלילה, אבל אין זה רצון הבורא ב"ה, כי בכל צרתם לו צר (ישעיה סג, ט) אפילו יחיד מישראל שרוי בצער שכינה מה אומרת כו' (סנהדרין פ"ו מ"ה), ועד"ז שמעתי מכאדמו"ר מוהרי"י זצלה"ה הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בנו הרי זה צדיק גמור (פסחים ח.), וכבר הבאתי דברי קדשו כמה פעמים יע"ש, כי גם זה הממאס בעוה"ז נקרא ג"כ צדיק, אבל זה שרוצה בתיקונו של עולם, ומיחד ומקשר עוה"ז לעולם עליון זה נקרא צדיק גמור עכ"ד.וזפ"ה אדם כי יקריב מכם קרבן לה', דהיינו שרוצה לקרב עצמו לעשות קרבן לה', אל ימשוך על עצמו דוחק ח"ו, רק מן הבהמה מן הבקר מן הצאן, דהיינו מתוך עושר וכבוד:

וסמך ידו על ראש העולה וכו' (א, ד). נ"ל דהנה האדם הרוצה להעלות עצמו לעבודת השי"ת ושהתורה תפילה שלו יהא רצוים לפני המקום ב"ה, צריך להשתתף עם הצדיקים, ועל ידי שיתוף עם הצדיקים תהיה כל עשיתו זכה וברורה, והצדיק נקרא ראש העולה כי הוא מעלה תמיד נשמות ישראל. וזפ"ה וסמך ידו על ראש העולה, שצריך לסמוך עצמו תמיד על הצדיק ולהשתתף עמו, אבל ונרצה לו - לעשות רצון הצדיק בלי לעבור רצונו ח"ו. עוד ונרצה לו, שתמשיך על הצדיק מרצון עליון, כי הצדיק אינו זוכר על ענייניו, ועיקר עבדותו בשביל כ"י, וצריכים להמשיך עליו מרצון עליון ולהבריח כל המקטריגים מעליו, ומי שעושה כן זוכה לכפר עליו - שע"י שממשיך על הצדיק בא עליו ג"כ השפעה ומחילה וסליחה וכפרה, כמו שפירשתי על פסוק (במדבר יא, ט) וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו, יעויין שם:

וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו (א, ד). דהנה כתיב (ויקרא ו, ב) פתות אותה פיתים, ודרשו חז"ל (מנחות עה:) אחד לשנים ושנים לארבע, דהנה כתיב (תהלים קד, כד) כולם בחכמה עשית, שכל הויות שנתהווה הכל הי' מחכמה עליונה, וכמו שאנו רואים כשאדם רוצה לכתוב איזה אות אזי עושה מקודם יו"ד, ולזה יו"ד רומז על חכמה (ת"ז ת' יח לב.), וחכמה נק' ראשית (זח"א ל:) שהכל נתהוה ממנה. ואיתא בזוהר (ח"א כו:, לא:) חכמה עילאה חכמה תתאה,

דהיינו כשבא שפע לכנסת ישראל מחכמה עליונה הוא נקרא יו"ד במילוי, כי היא נתמלאת מיו"ד עילאה כמו שכתוב (משלי ג, יט) בחכמה יסד ארץ ופירש התרגום (ת"ז ת' כא סא:) אבא יסד ברתא, ומילוי היו"ד היא וא"ו דלי"ת, וזהו פתות אותה פיתים אחד לשנים ושנים לארבע - שמהוא"ו דלי"ת נעשית הי"א שהוא אות רביעי של שם הוי"ה ב"ה וכמו שאיתא בזוהר (ח"ג י: ע' הגהות מהרח"ו ומקדש מלך) שמאות יו"ד נשתלשל הוי"ה ב"ה.וז"פ וסמך ידו על ראש העולה, ידו לשון יו"ד, דהיינו שיושפע שפע מחכמה עליונה לכנסת ישראל שנק' ראש העולה, ונרצה לו לכפר עליו - אזי יבוא מרצון עליון לב"י ויהיה להם מחילה וסליחה וכפרה וכל טוב, ודו"ק:

עוד נ"ל, כי סוד הסמיכה מה שבכל דור ודור שהצדיק מסמיך לתלמודו הוא כדי שיהיה הכל מקושר למעלה, כי משה רבינו ע"ה סמך ליהושׂ(י)ע בכח שקיבל מהקב"ה, ואח"כ יהושׂ(י)ע לזקנים ואח"כ כל אחד לתלמידו, עד שהכל מקושר בכח עליון מהקב"ה. וזפ"ה וסמך ידו על ראש העולה, ידו נקרא הצדיק, דהיינו מה שהצדיק שבדור מסמיך לתלמידו בכוחו ית"ש וכנ"ל, אזי השי"ת ב"ה מורה דרך האמת לסמוך למי שראוי לזה, וזהו וסמך את ידו על ראש העולה - ג"כ להצדיק שראוי לזה, ונרצה לו לכפר עליו - ונפעל רצונו ית"ש לכפר עליו, ודו"ק:

והפשיט את העולה וכו' (א, ו). נ"ל כי הצדיק שעבודתו תמיד לבקש רחמים על ישראל הוא מניח ענייניו והצטרכותו והצטרכות אנשי ביתו ומתפלל תמיד בעד כלל ישראל, ולצדיק כזה צריך להעשות מלאכתו ע"י אחרים, ומוטל על כל אדם להמשיך עליו רחמים וחסדים ולהבריח כל המסטינים מעליו, וצדיק נקרא עולה כמוזכר בזוהר הקדוש (זח"ב עט:) ומשה עלה אל [ה]אלהים (שמות יט, ג), שכל עליותיו הי' אל אלהים.וזפ"ה והפשיט את העולה, שצריך להמשיך משופר פשוט שהוא תקיעה שמרומז על מדת אברהם אבינו ע"ה שהם חסדים מגולים (זח"ג רל:, רנו:), מזה האור צריך להמשיך על הצדיק שנקרא עולה. ונתח אותה לנתחיה, ונתח לשון נחת, ירידת השפע, מפני שהצדיק מוריד השפע לנתחיה, לכל החלקים ולכל העולמים ואינו זוכר על עצמו כנ"ל, לפיכך צריך להמשיך עליו חסדים וחיים ושלום:

עוד נ"ל כי התפילה נק' עולה כי לגבוה סלקא, וצריך האדם להאמין כמו שהוא מתפלל בזה העולם על שום ענין כמו כן השפע ההוא צריכה בכל העולמות, אבל שם היא ברוחניות מאוד בכל עולם כפי מדריגתו, והאדם אשר נתן לו השי"ת ב"ה השגה ויודע איך להמשיך השפע בכל העולמים, העיקר עבדותו להמשיך שפע ולתקן עולמים העליונים וממילא יבוא השפע גם לעוה"ז, ומי שאינו בבחינה הנ"ל צריך עכ"פ להאמין שזה הענין שהוא מבקש נוגע גם לעולמות העליונים.וזפ"ה והפשיט את העולה, שצריך לפשוט את התפלה מזה העולם שלא להתפלל על ענייני גשמיות זה העולם בלבד, אלא להמשיך שפע בכל העולמים. וז"פ ונתח אותה לנתחיה, כנ"ל שהירידת השפע תהיה לנתחיה - לכל העולמים כפי הצטרכותם. ולפי"ז ניחא מה שזוה"ק (ת"ז ת' ו' כב:) קורא על אותם שצועקים הב הב מזוני וכו', והא אנו רואים כמה תפילות שתקנו חז"ל על פרנסה, כי דברי זוה"ק אמורים במי שמבקש למלאות תאוותו, אבל מי שמתפלל כמו שהוזרכנו למעלה, בוודאי זה דרך אמת וישר:

והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קודש קדשים מאשי ה' (ב, ג). דהנה כתיב (שמות טז, יט) איש אל יותיר ממנו עד בוקר, דהנה כל אדם צריך להתנהג עצמו במדת קטנות ובשפלתו, כי כל זמן שהוא מיעוט הירח צריך האדם לילך בעבדות במדה זו, וז"פ איש אל יותיר ממנו - שלא יוגבה עצמו נגד חבירו לומר אני גדול ממך, רק להתנהג עצמו במדת קטנות, עד בוקר - עד שנזכה לגאולה במהרה. אבל לפעמים מחמת שלבבו ישבר בקרבו יוכל ליפול ח"ו מעבדות, צריך לפעמים להגביה עצמו, וזהו ויגבה לבו בדרכי ה' (דה"ב יז, ו), דהיינו בפנימיות צ"ל לו מדת אין, רק בחיצוניות צ"ל לו לפעמים התנשאות כדי להגביה עצמו לעבדות. וכמו ששמעתי אומרים בשמים ממעל (דברים ד, לט) מה שהוא מצורך העבדות תהיה ממעל - בהתנשאות, ועל הארץ מתחת, אבל במילי דעלמא צ"ל במדת אין.וז"פ והנותרת מן המנחה, דהיינו שהמותרות שלו הוא מחמת יראה שלא יזיק ח"ו לו לעבדות השי"ת, ומנחה רומז ליראה, כי הנקודה מתיבת מִנְחָה והנקודה של יִרְאָה הם שווים, ויראה הוא ג"כ נקודה של שִׂמְחָה, דהיינו מחמת גודל היראה שלו ושלא יזוק לו ח"ו להעבדות צ"ל בהתרוממות ובשמחה, וזה והנותרת מן המנחה - דהיינו מה שנדמה שיש לו מותרת, הוא מחמת יראה. לאהרן ולבניו קודש קדשים - הד"ז הוא לאהרן ולבניו והוא קודש קדשים מאשי ה':

פתות אותה פיתים וכו' (ב, ו). כי האדם הרוצה להתפלל על פרנסה צריך להמשיך שפע בכל העולמים כמו שזכרנו למעלה, וזה פתות אותה - כשתרצה לפתות את השכינה, עבור הפרנסה וזה מרומז בתיבת פיתים לשון פת, תראה לעשות כנ"ל, וז"פ ויצקת - לשון שפיכה והמשכה על השכינה, ושמן רומז לחכמה (זח"ג לד.), ומשם יהיה נמשך שפע על כל העולמים ואח"כ יבוא השפע עליו, וזה מנחה הוא - יהיה נחת רוח בעולם. עוד ויצקת לשון מצוקי השכינה, תראה להעביר אותם, ולהמשיך עליה מחכמה עילאה, חכמה תחיה את בעליה (קהלת ז, יב), ויבוא חיים על כל ישראל, ודו"ק:

עוד נ"ל, דהנה איתא בגמרא (עירובין ק:) צריך לפייס ואח"כ לבעול, והנה דברי חז"ל לא בדברי גשמיי לבד נאמרו כי דבריהם נאמרו ברומו של עולם, וזה רומז כאשר הקב"ה כביכול מיחד עם הכנסת ישראל צריך מקודם לפייס אותה, ומה הוא הפיוס שלה - להשפיע טוב לבניו בני ישראל עם קדושו, ואחר הפיוס נעשה יחוד. וז"פ פתות אותה פיתים, רומז לפיוס וכנ"ל, ויצקת (עליו) [עליה] שמן - רומז ליחוד ודו"ק:

ואם תקריב מנחת ביכורים לה' אביב וכו' (ב, יד). נ"ל, אם רצונך להעלות נשמות ישראל להאירם אותם שלא טעמו עדיין טעם עבדותו ית"ש, תראה להמשיך עליהם מקודם כל טוב. וז"פ אם תקריב - שתקרב להשי"ת נשמות ישראל, וזה מנחת בכורים אביב - תמשיך עליהם חסדים וניסים ונפלאות, כי אביב רומז על חודש ניסן שהוא חסד (ע' פרדס שכ"א פי"ז). קלוי באש - ותמשיך עליהם התלהבות שיתלהבו נפשם לעבודתו ית"ש, כי עיקר העבדות הוא בהתלהבות. גרש כרמל, דהנה איתא (ע' סנהדרין כו:) תורה מתשת כוחו של אדם, וכתיב (תהלים לה, י) כל עצמותי תאמרנה ה', שצריך האדם לשבור לכתת גופו לעבודתו ית"ש וזוכה לטעום טעם מהעבדות, וזה נותן לו חיות, וזה גרשׁ לשון שבירה וכנ"ל, אבל כרמל - יזכה לטעום נועם מהעבדות וזה יתן לו חיות. תקריב את מנחת בכוריך, עפ"י מה ששמעתי אומרים על פסוק (ויקרא י, טז) דרש דרש משה, בפרשת שמיני, דרש בסוף שיטה ודרש בתחילת שיטה (מסכת סופרים ט, ב), דהיינו שצריך שידמה לאדם שלא פעל עדיין ועשה בעבדות השי"ת, ובאמת גדול אדונינו ורב כח ומי יכול להתפאר בעצמו שיצא ידי חובתו וזה דרש בסוף שיטה, ואח"כ דרש בתחלת שיטה להורות שלא התחיל עדיין, וזה תקריב את מנחת בכוריך פעם שנית, להורות שצריך להתחיל מחדש, שעד עתה לא עשיתי עדיין כלום:

ואת כל חלבו ירים ממנו והקטיר המזבחה (ד, יט). נ"ל שמי שזוכה לעבדות השי"ת מחויב לסלק הנאתו רק לעשות נחת רוח לפניו ית"ש, וצריך להעלות התענוג למעלה. וז"פ ואת כל חלבו ירים ממנו - יסלק ההנאה מאתו, וזהו ירים לשון התרוממות, להעלות התענוג למעלה, והקטיר המזבחה - רק לקשר הכל בהשכינה שנק' מזבח (זח"ג כד.):